

FLYKTINGPOLITIK – VIKTIGT FÖR VEM?

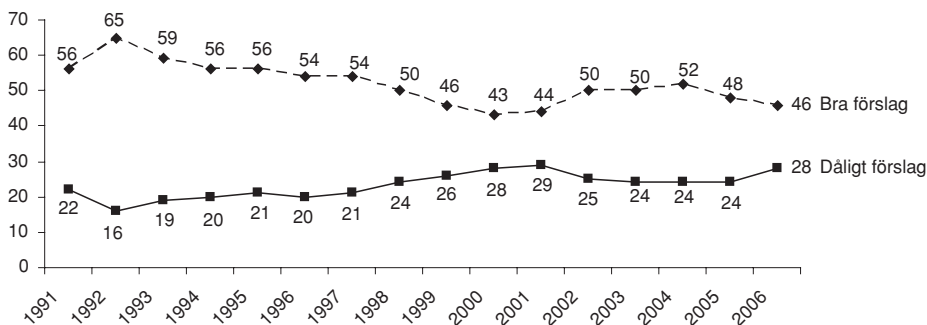
MARIE DEMKER

Under hösten 2006 byttes den svenska socialdemokratiska regeringen ut. Valdagens viktigaste budskap var förstås just det – en ny borgerlig regering skulle få makten i Sverige. Men samtidigt kom en stor del av uppmärksamheten att riktas mot ett parti som inte ens tog sig in i riksdagen, nämligen sverigedemokraterna. Tack vare lokala framgångar, mest anmärkningsvärt i Landskrona med 22 procent, har sverigedemokraternas politik kommit i mediernas fokus efter valet.

Flyktningmotståndet sjunker

Med tanke på sverigedemokraternas framgångar kan det tyckas paradoxalt att flyktningmotståndet i Sverige sjönk under hösten 2006. Men så är det faktiskt. Motståndsnivån i 2006 års undersökning är den tredje lägsta sedan undersökningsserien påbörjades 1991. Uppfattningen att Sverige bör ta emot färre flyktingar delas 2006 av 46 procent av väljarna. Andelen som motsätter sig förslaget är också i stigande, 28 procent, vilket är en tangering av den näst högsta andelen sedan 1990.

Figur 1 Andel som anser det vara ett bra/dåligt förslag att Sverige tar emot färre flyktingar (procent)

Kommentar: Förslaget som svarspersonerna fick ta ställning till löd: "Ta emot färre flyktingar i Sverige" och svarsalternativen var mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt samt mycket dåligt förslag. Den redovisade siffran är andelen som svarat mycket eller ganska bra (övre kurvan) respektive mycket eller ganska dåligt (nedre kurvan) om förslaget. Endast personer som besvarat frågan är medtagna i procentbasen.

Mönstret bland sympatisörerna till de politiska partierna är detsamma som tidigare år, nämligen att vänsterpartiet och miljöpartiet har de mest generösa sympatisörsgруппerna och moderaterna den mest restriktiva. Men vi kan också konstatera att den grupp som röstar på "annat parti" har blivit mer negativa till flyktingmottagning än i förra undersökningen (från 63 procent 2005 till 77 procent 2006). En specialstudie visar att bland sverigedemokraternas sympatisörer anser 98 procent att det är ett mycket eller ganska bra förslag att ta emot färre flyktingar i Sverige.

Tabell 1 Svenska folkets inställning till flyktingmottagning efter partisympati. Andel som angivit att det är ett bra förslag att ta emot färre flyktingar (procent)

Partisympati	2006	2005
vänsterpartiet	23	31
miljöpartiet	19	27
socialdemokraterna	42	47
centerpartiet	39	48
folkpartiet	44	48
kristdemokraterna	47	45
moderata samlingspartiet	60	57
annat parti	77	63
varav		
sverigedemokraterna	98	--

Kommentar: Förslaget som svarspersonerna fick ta ställning till löd: "Ta emot färre flyktingar i Sverige" och svarsalternativen var mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt samt mycket dåligt förslag. Den redovisade siffran är andelen som svarat mycket eller ganska bra. Endast personer som besvarat frågan är medtagna i procentbasen.

Som framgår av tabell 1 har opinionen inom vänsterpartiet och miljöpartiet blivit avsevärt mindre negativ till flyktingmottagning, från sitt redan låga motstånd. Även bland centerpartisterna har det skett en avsevärd förskjutning till en mindre negativ attityd. Socialdemokratiska och folkpartistiska sympatisörer har blivit något mindre negativa till flyktingmottagning. Något mer negativa har emellertid kristdemokrater och moderater blivit, medan den generellt mest negativa attityden återfinns hos väljare med sympatier hos andra partier och då framför allt hos sverigedemokratiska sympatisörer.

Flyktingmotståndets åldersmönster har under en lång följd av år jämnats ut, och 2006 är det endast de äldsta som har en något mer negativ attityd till flyktingmottagning. Könsskillnaderna i tabell 2 är också de förväntade, män är mer negativa till flyktingmottagning är kvinnor, även om skillnaden minskat något.

Tabell 2 Svenska folkets inställning till flyktingmottagning efter kön och ålder. Andel som anger att det är ett bra förslag att ta emot färre flyktingar (procent)

Samtliga		46
Kön	Män	49
	Kvinnor	43
Ålder	15-19 år	44
	20-24 år	44
	25-29 år	46
	30-39 år	46
	40-49 år	45
	50-59 år	42
	60-75 år	49
	76-85 år	54

Kommentar: Förslaget som svarspersonerna fick ta ställning till löd: "Ta emot färre flyktingar i Sverige" och svarsalternativen var mycket bra, ganska bra, varken bra eller dåligt förslag, ganska dåligt samt mycket dåligt förslag. Den redovisade siffran är andelen som svarat mycket eller ganska bra. Endast personer som besvarat frågan är medtagna i procentbasen.

Sammantaget har alltså opinionen blivit mer generös till svensk flyktingmottagning mellan 2005 och 2006. Samtidigt har den maximala åsiktsskillnaden mellan partisympatisörerna inom riksdagspartierna ökat till 41 enheter (30 enheter 2005) vilket motsvarar förra valårets 2002 års maxskillnad på 42 enheter.

Intresse för flyktingpolitik

Flyktingpolitiken tillhör inte de allra mest intressanta frågorna för svenska folket. Bland olika politikområden är flyktingpolitiken mycket intressant för endast 15 procent av befolkningen 2006, en andel som sjunkit sedan 1993 då förra mätningen genomfördes. Bara EU-politiken röner 2006 lägre intresse! (Demker & Duus-Otterström, i denna bok).

Ett intresse för flyktingpolitik har dock inget entydigt samband med åsikt om flyktingmottagning. Bland dem som säger sig vara mycket intresserade av flyktingpolitik anger 39 procent att det är ett mycket eller ganska bra förslag att ta emot färre flyktingar. Men i samma grupp anger 44 procent att det är ett mycket eller ganska dåligt förslag att ta emot färre flyktingar. Om man analyserar det omvända förhållandet är 13 procent av dem som tycker att det är ett mycket eller ganska bra förslag att emot färre flyktingar också mycket intresserade av flyktingpolitik. Bland dem som tycker att det är ett mycket eller ganska dåligt förslag att ta emot färre flyktingar är 23 procent mycket intresserade av flyktingpolitik. Åsikten att Sverige

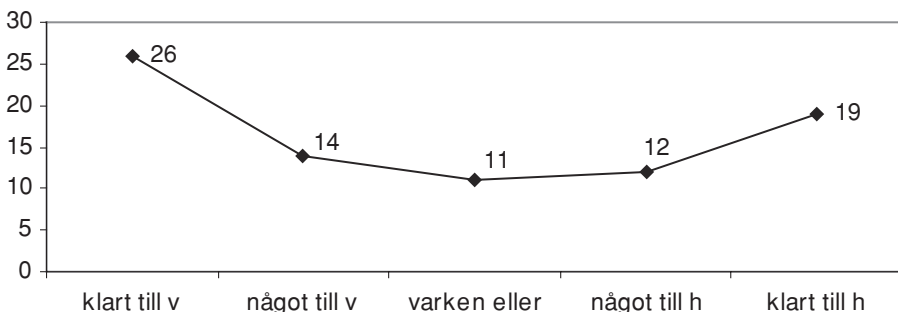
bör vara mer restriktiv i sin flyktingmottagning har således inget självklart samband med ett stort intresse för frågan som sådan.

För vilka är då flyktingpolitiken intressant?

Det svaga ålderssamband som vi sett ifråga om attityden till flyktingmottagning återfinns också ifråga om intresse för flyktingpolitiken. Allra mest intresserade är människor under 30 år – 19 procent – medan bland dem över 30 år är 14 procent mycket intresserade. Män och kvinnor är ungefär lika intresserade – 14 respektive 15 procent är mycket intresserade av flyktingpolitik.

Ideologi är däremot en viktigare förklaring till intresse för flyktingpolitik. Bland personer som placerar sig klart till vänster är en större andel mycket intresserade av flyktingpolitik än bland övriga ideologiska grupperingar.

Figur 2 Samband mellan vänster-högerposition och intresse för flyktingpolitik (procent)

Kommentar: Frågan löd: Hur intresserad är du av följande politiska områden: Flyktingpolitik. Svartalternativen var mycket intresserad, ganska intresserad, inte särskilt intresserad, inte alls intresserad. I figuren anges den del som svarat att de var mycket intresserade. Procentbasen utgörs av de svarspersoner som angivit något av de fyra svartalternativen, övriga är borträknade. Positionen på vänster-högerskalan har fem värden: klart till vänster, något till vänster, vare sig till vänster eller höger, något till höger samt klart till höger.

Intresset för flyktingpolitik följer således ett U-samband där ideologiska positioner på ytterkanterna indikerar ett större intresse för flyktingpolitik. Ett sådant U-samband återfinns också när det gäller det allmänna intresset för politik, men att sambandet är så pass klart även inom flyktingpolitiken indikerar att flyktingpolitiken har permanentat en ideologisk laddning i termer av vänster- och högerideologi. (Demker 2004)

Att flyktingpolitikens innehåll blivit en partiskiljande fråga har SOM-undersökningarna visat under en lång tid. (Demker 2007) På samma sätt är intresset för flyktingpolitik partiskiljande.

Tabell 3 Svenska folkets intresse för flyktingpolitik efter partisynpati. Andel som angivit att de är mycket intresserade (procent).

Partisympati:	
vänsterpartiet	28
miljöpartiet	22
socialdemokraterna	11
centerpartiet	9
folkpartiet	20
kristdemokraterna	12
moderata samlingspartiet	12
annat parti	31
varav	
sverigedemokraterna	43

Kommentar: Frågan löd: Hur intresserad är du av följande politiska områden: Flyktingpolitik. Svartalternativen var mycket intresserad, ganska intresserad, inte särskilt intresserad, inte alls intresserad. I tabellen anges den del som svarat att de var mycket intresserade. Procentbasen utgörs av de svarspersoner som angivit något av de fyra svartalternativen, övriga är borträknade.

Att intresse och en bestämd åsikt i flyktingfrågor inte alltid går hand i hand är ganska tydligt i tabell 3. Mest intresserade är visserligen sverigedemokraterna, som ju till 98 procent vill ta emot färre flyktingar. Men det mest restriktiva riksdagspartiet, moderaterna, har sympatisörer som är påtagligt lite intresserade av flyktingpolitik. Vänsterpartiets och miljöpartiets sympatisörer, som är de mest generösa, är avsevärt mer intresserade än moderata sympatisörer. Men också folkpartistiska sympatisörer är förhållandevis intresserade av flyktingpolitik.

Uppenbart är att sverigedemokraterna är den väljargrupp som på ett särskilt sätt skiljer ut sig genom att vara mest intresserade av flyktingpolitik och samtidigt vara helt och hållet för en mycket restriktiv flyktingmottagning.

Sverigedemokraternas sympatisörer

Vilka är då sverigedemokraternas sympatisörer? Är de bara intresserade av flyktingfrågorna? Vilka andra politiska hållningar har de?¹

Så gott som alla sd:s väljare anser det vara ett bra förslag att Sverige skall ta emot färre flyktingar. Men 90 procent av dem som vill minska flyktingmottagningen röstar inte på sverigedemokraterna. Vilka är då de som tydligen låter sin överty-

gelse i flyktingpolitiken vara avgörande för sitt partival? Gruppen är påtagligt mansdominerad. Av sverigedemokraternas sympatisörer är 62 procent män.² Utbildningsnivån är lägre än bland övriga partiers väljare. Bland sverigedemokraterna har 85 procent av sympatisörerna som mest gymnasieutbildning eller folkhögskola. Bland t ex socialdemokraterna är motsvarande andel 70 procent och bland centerpartiets sympatisörer 57 procent.³ Övriga partier har ännu lägre andel lågutbildade bland sina sympatisörer. Morgontidningsläsning är mindre utbredd bland sverigedemokraternas sympatisörer, 33 procent säger sig aldrig läsa en morgontidning. Det kan jämföras med 23 procent hos vänsterpartister, 19 procent hos socialdemokraternas sympatisörer eller 12 procent bland centerpartiets och kristdemokraternas sympatisörer.

Sverigedemokraternas väljare är i allmänhet yngre eller medelålders. Bland sympatisörerna är 33 procent under 30 år vilket är en större andel än både vänsterpartiet (24 procent) och miljöpartiet (26 procent) som annars har den mest ungdomliga sympatisörsgruppen.

Sverigedemokraterna har också i större utsträckning alltid bott där de bor nu, 51 procent, vilket är den högsta andelen stannboende bland alla partisympatisörer. Och sverigedemokraternas sympatisörer är också nöjda med sitt liv. Bland sverigedemokraternas sympatisörer är 38 procent mycket nöjda med sitt liv. Det är en större andel än bland socialdemokraternas (30 procent) och miljöpartiets sympatisörer och likvärdigt med andelen bland centerpartister (38 procent) och moderata sympatisörer (40 procent).

Motståndet mot EU är stort bland sverigedemokraternas sympatisörer, 62 procent av dem är emot det svenska EU-medlemskapet. Det är den största andelen bland alla partisympatisörer och en större andel än hos de sedan länge uttalat EU-negativa vänsterpartiets (59 procent) eller miljöpartiets sympatisörer (44 procent).

Sverigedemokraternas sympatisörer är inte heller särskilt intresserade av politik. Endast 7 procent av sverigedemokraterna anger sig vara mycket intresserad av politik vilket är den lägsta andelen bland alla partisympatisörer. Även om man vidgar frågan till att omfatta dem som är mycket eller ganska intresserade av politik kvarstår den låga andelen. Endast 38 procent av sverigedemokraternas väljare anger sig vara mycket eller ganska intresserade av politik, bland övriga partiers sympatisörer är den andelen undantagslöst över 50 procent.⁴ Förtroendet för demokratin är också mycket lågt, endast 40 procent av sverigedemokraternas sympatisörer är mycket eller ganska nöjda med det sätt på vilket demokratin fungerar i Sverige. Den andelen kan jämföras med 73 procent bland vänsterpartiets sympatisörer, 79 procent bland moderater och 77 procent bland miljöpartiets sympatisörer.

Flyktingpolitiken som profilfråga

För sverigedemokraterna som politiskt parti är flyktingpolitiken en profilfråga – det har partiledaren betonat i valrörelsen och det syns bland sympatisörerna. Genom

att bejaka en restriktiv linje avseende flyktingmottagning får partiet en plattform för att skapa stöd för sin politik i många andra frågor. Partiets innersta organisatoriska kärna består av övertygade och målinriktade personer med intresse för politik. Men opinionsstödet kommer från människor som är ganska ointresserade av politik, har lågt förtroende för demokratin och som inte har någon direkt vilja att sätta sig in i eller engagera sig i politiken.⁵ Sympatisörerna är unga och därmed mer rörliga än äldre väljare. De har också ofta röstskolkat i tidigare val.⁶ Partiet har således ett bräckligt politiskt stöd att bygga på i sin önskade marsch mot riksdagen.

Noter

- ¹ Notera att n-talet för sverigedemokraternas sympatisörer pendlar mellan 37 och 69. Analyser i mindre grupper är därför vanskliga och jag har här valt att endast ta upp tydliga och genomgående skillnader mellan gruppen sverigedemokrater och övriga.
- ² Bland moderata sympatisörer är 52 procent män, övriga partier har en jämn könsfördelning eller en kvinnoövertikt, t ex kristdemokraterna med 59 procent kvinnliga sympatisörer eller miljöpartiet med 62 procent kvinnliga sympatisörer.
- ³ Och då är dessa partisympatisörer i genomsnitt betydligt äldre än sverigedemokraternas sympatisörer.
- ⁴ Vänsterpartiet 66 procent, socialdemokraterna 52 procent, centerpartiet 54 procent, folkpartiet 60 procent, moderaterna 61 procent, kristdemokraterna 56 procent och miljöpartiet 61 procent.
- ⁵ Valu 2006 (SvT:s vallokalsundersökning) visade att sverigedemokraternas väljare också hade större misstroende mot politiker än andra och att man också plånboksröstade i större utsträckning än andra väljare. Många av partiets valda ombud är också politiskt oerfarna, och en del blev t o m invalda mot sin vilja och valde att representera sig själva snarare än partiet, (Linus Persson i Vaggeryd; <http://sr.se/cgi-bin/isidorpub/PrinterFriendlyArticle.asp?artikel=951769&ProgramID=91>) samt även oklara mandat i Mariestad, Gällivare, Norrköping och Gnosjö. (<http://www.sr.se/cgi-bin/isidorpub/PrinterFriendlyArticle.asp?DagensDatum=2006-09-23&Artikel=949555&ProgramID=83>)
- ⁶ Valu 2006.

Referenser

- Demker, M (2004) "Vänster och höger i flyktingpolitiken" ur Holmberg, S och L. Weibull (red) *Ju mer vi är tillsammans* SOM-rapport 34, SOM-institutet, Göteborgs Universitet, Göteborg
- Demker M (2007) Attitudes towards immigrants and refugees. Swedish trends with some comparisons" *International Studies Association Annual Convention i Chicago 28 februari – 3 mars 2007*